

TRANMALING

Tranmaling er i hovedsak brukt i kystnære strøk, på uthusbygninger som sjøbuer, naust, låver og uthus. I likhet med komposisjonsmaling er tranmaling billig og miljøvennlig. Tranmaling er en meget god og holdbar overflatebehandling, og har lange tradisjoner i Norge.

Bindemiddelet i tranmaling er fiskeolje, gjerne fra fiskelever. I dag fremstilles tranmaling av fløyt-tran. Tranmaling er enkel å fremstille, men fløyt-tran til egenfremstilling er vanskelig tilgjengelig i markedet. Man kan kjøpe ferdig tranmaling hos enkelte forhandlere, men det er kun noen få aktører som produserer tranmaling.

En flate malt med tranmaling vil være blank etter påføring, årsaken til dette er de fete fiskeoljene i malingen. Malingen mattes ned med tiden, tilsvarende linoljemalingen. Det er som med andre malingstyper fornuftig å ikke male for ofte, men vente til overflaten er mattet ned og begynner å bli nedbrutt.

Forarbeid:

Forarbeidet er som for linoljemaling. Hvis overflaten er meget nedbrutt, er forarbeidet som for komposisjonsmaling. Vasking kan sløyfes på bygninger som står i sjøkanten. Det er fornuftig å påføre sopp- og algevask før påføring av tranmaling.

Påføring:

- Tranmaling er meget lett og behagelig å påføre.
- Malingen påføres med pensel.
- I enkelte områder av landet ble det først påført et strøk med ren tran, kalt blanktran. Denne skulle deretter stå over vinteren før første strøk med maling ble påført.
- I dag påføres den ferdige tranmaling uten grunning i to tynne strøk.
- Tranmaling behøver ikke å tynnes.

NYTTIG Å VITE

- Ferdig tranmaling er fremstilt med tørrpigmenter, har stort tørrstoffinnhold og har derfor meget god dekkevne.
- Tørketiden på tranmaling varierer sterkt, fra et døgn og opp mot et par uker. Dette beror både på tranen og hvilke pigmenter som benyttes i malingen.
- Rensing av malekost: Her gjelder de samme prinsippene som ved linoljemaling. Men man bruker gjerne tran istedenfor linolje til å rense kostene.

Tranproduksjon i Gildeskål på begynnelsen av 1900-tallet. Foto: Nordlandsmuseet

Tranmaling ble tradisjonelt brukt på brygger og sjøhus. Den er behagelig å påføre. Foto: Jon Brønne